

УДК 343.341

[https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-2\(22\)-154-166](https://doi.org/10.32689/2617-2224-2020-2(22)-154-166)

Пархоменко-Куцевіл Оксана Ігорівна, доктор наук з державного управління, доцент, завідувач кафедри публічного адміністрування, Міжрегіональна Академія управління персоналом, 03039, м. Київ, вул. Фрометівська, 2, тел.: (044) 264-52-54, e-mail: pkoi@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-0758-346X>

Пархоменко-Куцевил Оксана Игоревна, доктор наук по государственному управлению, доцент, заведующая кафедрой публичного администрирования, Межрегиональная Академия управления персоналом, 03039, г. Киев, ул. Фрометовская, 2, тел.: (044) 264-52-54, e-mail: pkoi@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-0758-346X>

Parkhomenko-Kutsevil Oksana Ihorivna, Doctor of Sciences in Public Administration,

assistant professor, Head of the Department of Public Administration, Interregional Academy of Personnel Management, 03039, Kyiv, Str. Frometovskaya 2, tel. : (044) 264-52-54, e-mail: pkoi@ukr.net, <https://orcid.org/0000-0002-0758-346X>

КОНЦЕПТУАЛЬНІ ПРИНЦИПИ ФОРМУВАННЯ АНТИКОРУПЦІЙНИХ ІНСТИТУЦІЙ ОРГАНІВ ДЕРЖАВНОЇ ВЛАДИ: УКРАЇНСЬКИЙ І СВІТОВИЙ ДОСВІД

Анотація. Система органів запобігання та боротьби з корупцією в Україні на даний час переживає становлення та розвиток, разом з тим цей процес відбувається повільно. В Україні створено та діє Національне агентство з питань запобігання корупції, Національне антикорупційне бюро України, Спеціалізована антикорупційна прокуратура, Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів та ін., а також сформований кадровий склад Вищого антикорупційного суду. Однак зазначені державні інституції не приносять користі державі, а випадки запобігання та боротьби з корупцією носять поодинокий, а не системний характер.

Крім того, існує проблема заполітизованості формування та розвитку антикорупційних інституцій.

Тому на сьогодні виникла потреба у вивченні закордонного досвіду антикорупційних інституцій з метою імплементації такого досвіду в українські реалії.

У статті проаналізовано досвід організації антикорупційних інституцій у Фінляндії, Франції, Нідерландах, Сінгапурі, Японії, Південній Кореї та Китаї. Обґрунтовано існування різних моделей формування антикорупційних інституцій за кордоном, тоді як ефективність залежить не лише від наявності чи відсутності таких установ, а й від якості персоналу, політичної підтримки діяльності таких органів та розвиток антикорупційних інститутів.

В Україні антикорупційні інститути починають формуватися та розвиватися. До них належать: Спеціалізовані антикорупційні прокурори; Національне антикорупційне бюро України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Державне бюро розслідувань; Національне агентство України з питань виявлення, розслідування та управління активами, отриманими від корупції та інших злочинів; Вищий антикорупційний суд.

Ключові слова: корупція, антикорупційна політика, органи державної влади, антикорупційні інститути, конфлікт інтересів.

КОНЦЕПТУАЛЬНЫЕ ПРИНЦИПЫ ФОРМИРОВАНИЯ АНТИКОРРУПЦИОННЫХ ИНСТИТУТОВ ОРГАНОВ ГОСУДАРСТВЕННОЙ ВЛАСТИ: УКРАИНСКИЙ И МИРОВОЙ ОПЫТ

Аннотация. Система органов предотвращения и борьбе с коррупцией в Украине в настоящее время переживает становление и развитие, вместе с тем этот процесс происходит медленно. В Украине создан и действует Национальное агентство по предупреждению коррупции, Национальное антикоррупционное бюро Украины, Специализированная антикоррупционная прокуратура, Национальное агентство Украины по вопросам выявления, розыска и управления активам, полученным от коррупционных и других преступлений и др. А также сформирован кадровый состав Высшего антикоррупционного суда. Однако указанные государственные учреждения не приносят пользы государству, а случаи предотвращения и борьбы с коррупцией носят единичный, а не системный характер.

Кроме того, существует проблема политизированности формирования и развития антикоррупционных институтов. Поэтому сегодня возникла потребность в изучении зарубежного опыта антикоррупционных институтов с целью имплементации такого опыта в украинских реалиях.

В статье проанализирован опыт организации антикоррупционных институтов в Финляндии, Франции, Нидерландах, Сингапуре, Японии, Южной Кореи и Китае. Обосновано существование различных моделей формирования антикоррупционных институтов за рубежом, тогда как эффективность зависит не только от наличия или отсутствия таких учреждений, но и от ка-

чества персонала, политической поддержки деятельности таких органов и развитие антикоррупционных институтов.

В Украине антикоррупционные институты начинают формироваться и развиваться. К ним относятся: Специализированные антикоррупционные прокуроры; Национальное антикоррупционное бюро Украины; Национальное агентство по предупреждению коррупции; Государственное бюро расследований; Национальное агентство Украины по вопросам выявления, расследования и управления активами, полученными от коррупции и других преступлений; Высший антикоррупционный суд.

Ключевые слова: коррупция, антикоррупционная политика, органы государственной власти, Антикоррупционные институты, конфликт интересов.

CONCEPTUAL PRINCIPLES FORMING ANTI-CORRUPTION INSTITUTIONS IN THE SYSTEM OF BODIES OF THE GOVERNMENT AUTHORITIES: UKRAINIAN AND WORLD EXPERIENCE

Abstract. The system of anti-corruption and anti-corruption bodies in Ukraine is currently undergoing formation and development, but this process is slow. The National Agency for the Prevention of Corruption, the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine, the Specialized Anti-Corruption Prosecutor's Office, the National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Obtained from Corruption and Other Crimes, as well as the former staff court. However, these state institutions do not benefit the state, and cases of prevention and fight against corruption are solitary rather than systemic.

In addition, there is a problem with the politicization of the formation and development of anti-corruption institutions.

Therefore, today there is a need to study the foreign experience of anti-corruption institutions in order to implement such experience in Ukrainian realities.

The article analyzed the experience of organizing anti-corruption institutions in Finland, France, the Netherlands, Singapore, Japan, South Korea and China. The existence of different models of formation of anti-corruption institutions abroad is substantiated, while the effectiveness depends not only on the presence or absence of such institutions, but also on the quality of staff, political support for the activities of such bodies and the development of anti-corruption institutions.

In Ukraine, anti-corruption institutions are beginning to emerge and develop. These include: Specialized anti-corruption prosecutors; National Anti-Corruption Bureau of Ukraine; The National Anti-Corruption Agency; The State Bureau of Investigation; National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Received from Corruption and Other Crimes; High Anticorruption Court.

Keywords: corruption, anti-corruption policy, public authorities, anti-corruption institutions, conflict of interests.

Постановка проблеми. Проблеми боротьби та запобігання корупції є важливим та потребують негайного вирішення, оскільки вони блокують якісні реформи системи державного управління, погіршують репутацію України на міжнародній арені, призводять до втрати довіри населення до органів державної влади, а саме головне, погіршують соціально-економічне становище країни та добробут населення України.

Крім того, найбільш корумпованими інституціями на думку українців є антикорупційні органи, зокрема: суди (66 %), правоохоронні органи (64 %), державну службу (56 %), а також сферу охорони здоров'я (54 %), Парламент (53 %), політичні партії (45 %), ЗМІ (22 %), громадські організації (20%) [1].

Таким чином, актуалізується проблема удосконалення діяльності антикорупційних органів, формування ефективної антикорупційної політики в Україні.

Аналіз останніх досліджень і публікацій, в яких започатковано розв'язання даної проблеми. Проблему запобігання та подолання корупції, у тому числі створення антикорупційних органів, аналізують науковці в різних галузях науки, включаючи юристів, політологів, соціологів, психологів, державних чиновників та інших. Зокрема, проблеми понятійно-категоріального апарату "корупція", відповідальності за корупційні правопорушення та систематизації корупції аналізують: О. Бусол, О. Гуськов, Л. Багрій-Шахматов, О. Дудоров, А. Закалюк, О. Калман, М. Камлік, О. Костенко, О. Кузнецов, М. Мельник, Є. Не-

вмержицький, А. Радик, С. Серьогін, М. Хавронюк та ін.

Метою статті є проведення систематичного аналізу становлення та розвитку антикорупційних органів державної влади за кордоном та в Україні.

Виклад основного матеріалу. Проаналізуємо досвід формування антикорупційних установ у Європі та Азії.

Фінляндія є найменш корумпованою країною у світі. Дуже часто основним чинником для чесної влади називають рівень зарплат державних службовців [2].

Контроль за виконанням антикорупційних норм та прийняття заходів у разі їх порушення здійснюють традиційні судові та правоохоронні органи. Особисту роль відіграють канцлер юстиції та омбудсмен парламенту, яких призначає Президент Республіки, і вони є повністю незалежними від усіх державних структур, в тому числі, один від одного. У своїй діяльності вони керуються тільки законом. До їх розпорядження входять усі інструменти права, які необхідні для проведення розслідувань та прийняття відповідних заходів.

Для розгляду звинувачень проти високопосадовців особливої категорії (членів уряду, канцлера юстиції, омбудсмена парламенту, членів Верховного Адміністративного суду) існує спеціальний інститут — Державний суд, який скликається за необхідності, але діє на основі встановлених конституцією країни правил. Цей суд може також розглядати звинувачення проти президента країни [3, с. 179].

Державний суд, який очолює президент Верховного суду, складається з голови Адміністративного суду, Надвірного суду та п'яти депутатів парламенту, які обрані саме парламентом. Фактично це “суд імпичменту”, який може приймати рішення про відсторонення від посади осіб вказаної категорії. У післявоєнний період країни Державний суд скликався лише одного разу. Таким чином, від звинувачень в корупції та покарань у Фінляндії не рятують ні висока посада, ні депутатські мандати, ні суспільна діяльність. У боротьбі з корупцією Фінляндія активно використовує міжнародно-правові інструменти, співпрацює в цієї області з іншими країнами, практикує своє законодавство відповідно до міжнародних норм і законів. Вона підписала та ратифікувала основні документи, в тому числі Конвенцію про боротьбу з корупцією 1997 р., Конвенцію Організації економічного співробітництва і розвитку 1998 р. про боротьбу з хабарами, Конвенцію ООН “Проти корупції”, 2003 р.[3, с. 179].

Основними функціями Центральної антикорупційної служби у Франції є: централізація інформації, яка необхідна для запобігання (виявлення) фактів активної та пасивної корупції, зловживання службовим становищем як державних службовців, так і інших осіб, а також надання допомоги судовим органам у випадку їх запиту на інформацію із зазначенням фактів правопорушень.

Центральна служба інформує прокурора республіки про проведення розслідування [4, с. 282].

Таким чином, ця Служба служить запобіганню корупції та її подоланню.

Основними антикорупційними заходами в Нідерландах є: по-перше, створений суворий громадський контроль за діяльністю чиновників; по-друге, ЗМІ, які оголошують випадки корупції та часто проводять незалежні розслідування, відіграють важливу роль у боротьбі з корупцією; по-третє, матеріали, пов'язані з корупційними правопорушеннями, якщо вони не стосуються системи національної безпеки, обов'язково стають відомими широкій громадськості; по-четверте, створено особливий тип спеціальної міліції, який має широкі повноваження щодо розкриття корупційних злочинів [5, с. 196; 6, с. 180–181].

Сінгапурське бюро розслідування корупції (СБРК) було засноване в 1952 році як незалежний орган, який функціонує як превентивний та антикорупційний інститут. Бюро було створене на базі іншого органу — підрозділу поліції Сінгапуру, відомого як Антикорупційний відділ.

До 1952 р. усі випадки корупції розслідувались зусиллями цього невеликого підрозділу. Основною причиною створення СБРК стало те, що в 40-х – початку 1950-х років корупція стала частиною повсякденного життя сінгапурців. Для розслідування всіх випадків корупції уряд Сінгапуру створив незалежний орган, який не входив до складу поліцейської структури та отримав повноваження щодо розслідування. На початку своєї діяльності СБРК зіткнувся з низкою проблем. Збір доказів у випадках корупції був складним через

недосконалість антикорупційного законодавства. Відсутність довіри до роботи Бюро з боку громадськості розглядається як ще одна проблема. Громадяни відмовилися співпрацювати з СБРК, не вірили в ефективність його роботи і боялися помсти. Сьогодні робота Бюро базується на чотирьох основних принципах боротьби з корупцією, які включають: ефективне правозастосування, антикорупційне законодавство, здійснення правосуддя та управління. [2].

У Японії (Індекс сприйняття корупції – 76, 15 місце серед 175 держав) кадрова політика є одним із найважливіших напрямків боротьби з корупцією. В її основі лежить принцип меритократії, створення початкових умов для об'єктивно обдарованих та працьовитих людей, щоб вони в майбутньому могли мати високий соціальний статус в умовах вільної конкуренції. Таким чином, на керівних посадах у державі повинні бути найбільш дієдатні особи незалежно від їх соціального чи економічного походження [7, с. 176]. Гідний рівень матеріальної підтримки є частиною престижу державних служб Японії. Важливим кроком в антикорупційній діяльності Японії є прийняття в 2001 році Закону “Про розголошення інформації”. Положення цього документа гарантують громадянам держави доступ до офіційної інформації, що зберігається в органах влади. Вимога щодо розкриття інформації надається Раді з контролю за розкриттям інформації [7].

У Південній Кореї, відповідно до Закону Республіки Корея про боротьбу з корупцією 2002 року, будь-який повнолітній громадянин країни

має право розпочати розслідування факту корупції. Південнокорейський спеціальний орган – Комітет з питань аудиту та інспекції, який зобов'язаний розпочати розслідування корупційних звинувачень за будь-якою заявою громадян [7, с. 176].

Підґрунтям антикорупційної політики Китайської Народної Республіки є вертикальна модель протидії корупції. Проблема корупції пов'язана з існуванням тисячолітньої історії привілейованої бюрократії, що вважається невід'ємною частиною функціонування всього китайського механізму [7, с. 42].

Протидію цьому протиправному явищу координує спеціалізований орган – Національне бюро із запобігання корупції.

У Китаї переважають репресивні методи, які застосовують у межах жорсткого антикорупційного кримінального законодавства. Санкції за вчинення корупційних злочинів передбачають вищу міру покарання: з 2000 р. за корупцію було розстріляно близько 10 тис. чиновників [9, с. 82]. Китай за Індексом сприйняття корупції має показник 36, посідаючи 100 місце серед 175 держав. Це доводить, що найжорсткіші заходи кримінально-правового впливу не можуть бути визнані абсолютним заходом викорінення корупційної злочинності.

Ефективними заходами антикорупційної спрямованості в Китайській Народній Республіці визнано:

1) удосконалення процедур взаємодії з громадянами й організаціями з метою уникнення бюрократичних перешкоджань;

2) забезпечення прозорості відомчого контролю в різних сферах;

3) проведення ротації чиновників для попередження

4) формування стійких корумпованих зв'язків;

5) заборона для дітей і родичів займатися бізнесом у сфері, де особа посідає керівну посаду;

6) оперативне реагування на виклики, що надходять на гарячу телефонну лінію для анонімного повідомлення про факти одержання (дачі) хабара або зловживання службовим становищем [2, с. 313–314].

Тому існують різні моделі формування антикорупційних установ за кордоном. Хоча ефективність залежить не лише від наявності чи відсутності таких установ, але й від якості персоналу, політичної підтримки діяльності таких органів, розвитку антикорупційних інститутів.

Зараз проаналізуємо сучасну модель формування антикорупційних органів в Україні.

Згідно чинного законодавства можна виділити такі антикорупційні органи держави:

1) прокуратури, включаючи Спеціалізовану антикорупційну прокуратуру;

2) Національне антикорупційне бюро України;

3) Національне агентство з питань запобігання корупції;

4) Державне бюро розслідувань;

5) Національне агентство України з питань виявлення, розслідування та управління активами, отриманими від корупції та інших злочинів;

6) Вищий антикорупційний суд.

Детально проаналізуємо основні функції та роль зазначених органів

у системі реалізації антикорупційної політики.

Відповідно до Закону України “Про прокуратуру” [6], до складу Прокуратури України, зокрема, входить Спеціалізована антикорупційна прокуратура.

Спеціалізованій антикорупційній прокуратурі призначені наступні спеціалізовані функції:

1) нагляд за додержанням законів під час проведення оперативно-розшукової діяльності, досудового розслідування Національним антикорупційним бюро України;

2) забезпечення державного обвинувачення у відповідних провадженнях;

3) представництво інтересів громадянина чи держави в суді у випадках, передбачених цим Законом, що також стосується корупційних чи пов'язаних з корупцією злочинів [11].

До повноважень антикорупційних прокурорів також входить надання дозволу на порушення розслідування детективами НАБУ та рішення про передачу справи до суду.

Таким чином, нормативно-правові документи передбачають тісну співпрацю Спеціалізованої антикорупційної прокуратури з Національним антикорупційним бюро України.

Національне антикорупційне бюро України – державний правоохоронний орган, який відповідає за попередження, виявлення припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень, віднесених до його юрисдикції, а також запобігання вчиненню нових. Завданням Національного бюро є протидія кри-

мінальному корупційному правопорушенню, вчиненому вищими посадовими особами, уповноваженими на виконання функцій держави або місцевого самоврядування, і створює загрозу національній безпеці [12].

Співпраця Національного антикорупційного бюро України з іншими антикорупційними органами встановлена чинним законодавством України. Так, Національне антикорупційне бюро України взаємодіє з Національним банком України, Фондом державного майна України, Антимонопольним комітетом України, Національним агентством з питань запобігання корупції, Державною прикордонною службою, органами Державна податкова та митна служба, центральний орган виконавчої влади, який здійснює державну політику у сфері запобігання та протидії легалізації (відмивання) доходів, одержаних злочинним шляхом, фінансуванню тероризму та розповсюдженню зброї масового знищення, та іншому уряду агентства. При цьому механізми та конкретні дії в частині співпраці, які створюють проблеми щодо забезпечення реалізації антикорупційних механізмів, не визначені.

Важливо, щоб у структурі Національного антикорупційного бюро України було запроваджено діяльність територіальних управлінь, що дозволить систематично вирішувати питання запобігання, виявлення, припинення, розслідування та розкриття корупційних правопорушень у регіонах. Наприклад, вже створені та діють територіальні одиниці, які вже виявили корупційні правопорушення на місцях.

Національне агентство з питань запобігання корупції є центральним органом виконавчої влади зі спеціальним статусом, який забезпечує формування та реалізацію державної антикорупційної політики [11]. Однією з важливих функцій для суспільства та громадськості є перевірка декларацій осіб, уповноважених на функції держави чи місцевого самоврядування. Однак сьогодні ця функція майже не виконується через повільний процес перевірки декларацій.

Закон України “Про Державне бюро розслідувань” [15] запровадив діяльність Державного бюро розслідувань, який є центральним органом виконавчої влади, який здійснює правоохоронні заходи з метою запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідувати злочини, що відносяться до його компетенції.

Державне бюро розслідувань вирішує завдання щодо запобігання, виявлення, припинення, розкриття та розслідування:

- злочини, вчинені державними службовцями та які займають особливо відповідальну посаду відповідно до частини першої ст. 9 Закону України “Про державну службу”, осіб, посади яких віднесені до першої–третьої категорій посад державної служби, суддів та працівники правоохоронних органів, крім випадків, коли ці злочини відносяться до слідчих детективів Національного антикорупційного бюро України

- злочини, вчинені посадовими особами Національного антикорупційного бюро України, заступником Генерального прокурора Голови Спеціалізованої антикорупційної

служби або іншими прокурорами Спеціалізованої антикорупційної прокуратури, за винятком випадків, коли досудове розслідування цих злочинів приписується на розслідування детективів підрозділу внутрішнього контролю Національного антикорупційного бюро України,

- злочини проти встановленого порядку військової служби (військові злочини), крім злочинів, передбачених ст. 422 Кримінального кодексу України [15].

Закон України “Про Вищий антикорупційний суд України”, який передбачає запровадження Вищого антикорупційного суду України. Завдання Вищого антикорупційного суду — здійснювати правосуддя відповідно до встановлених законом принципів та процедур з метою захисту осіб, суспільства та держави від корупції та пов’язаних із ними злочинів та судового контролю за досудовим розслідуванням цих злочинів, дотриманням прав, свобод та інтересів осіб у кримінальному провадженні [16].

Сьогодні планується лише запровадити діяльність цих органів державної влади. Існують проблеми у відсутності відповідних фахівців у цій галузі, відсутність досвіду формування такого суду, відсутність систематичного бачення роботи Вищого антикорупційного суду.

Національне агентство України з питань виявлення, розслідування та управління активами, отриманими від корупції та інших злочинів, є центральним органом виконавчої влади зі спеціального статусу, що забезпечує формування та реалізацію державної політики у сфері

виявлення та переслідування активів, які можуть бути підлягають вилученню у кримінальному провадженні та управлінню активами, які вилучаються або конфіскуються у кримінальному провадженні [8]. З метою виявлення та пошуку активів Національне агентство: взаємодіє з цими органами з метою арешту та конфіскації таких активів відповідно до звернень органів досудового розслідування, прокуратури, судів заходів щодо виявлення та відстеження активів; здійснює міжнародне співробітництво з відповідними органами іноземних держав в обміні досвідом та інформацією з питань, пов’язаних з виявленням, розслідуванням та управлінням активами; забезпечує співпрацю з міжнародними, міжурядовими організаціями, мережами, діяльність яких спрямована на забезпечення міжнародної співпраці у сфері виявлення, відстеження та управління активами, включаючи мережу відшкодування активів Camden (SARIN), та представляє Україну в цій організації [8].

Водночас слід зазначити, що в Україні, хоча створені антикорупційні органи влади, проте діяльність цих органів є неефективною, відсутність реальних результатів діяльності, скоординовані дії з реалізації антикорупційних подій, які в у свою чергу, формує негативне ставлення громадськості до таких новостворених установ. Це пов’язано з багатьма факторами, зокрема, по-перше, відсутністю спеціально підготовлених спеціалістів, які здійснюватимуть антикорупційну політику, знають про проблеми запобігання та подолання корупції, мають відповідну кваліфі-

кацію та досвід. По-друге, відсутність досвіду діяльності та інституційної спроможності зазначених органів, оскільки це новостворені органи, вони формують свою діяльність з урахуванням досвіду європейської та світової практики, що не завжди працює. Адже в Україні характер корупції відрізняється від корупції в інших країнах, тому ми повинні враховувати національні особливості прояву корупції в нашій країні. По-третє, ці органи повільно розпочали свою діяльність, оскільки штатний розпис таких органів формувався дуже довго. Зокрема, Національне агентство з питань запобігання корупції більше року не працювало в повному обсязі (призначено 4 членів Національного агентства з 5); на даний час персонал Національного агентства України з питань виявлення, розслідування та управління активами, отриманим від корупції та інших злочинів, а також Державного бюро розслідувань. По-четверте, не існує взаємодії між зазначеними органами, яка повинна регулюватися в чинних нормативно-правових документах, однак антикорупційні установи перекривають діяльність один одного, це стосується складання адміністративних протоколів, нагляду за дотриманням законодавства з точки зору заповнення декларацій, а також конфліктних інтересів тощо.

З метою формування співпраці щодо запобігання та протидії корупції передбачається обмін інформаційними базами, що належать до компетенції органів Національного антикорупційного бюро, Національного агентства з питань запобігання корупції, Національного агентства

України для виявлення, розслідування та управління активами, отриманими від корупції та інших злочинів. Крім того, посилилась співпраця між Спеціалізованою антикорупційною прокуратурою та іншими антикорупційними органами для створення баз даних про осіб, які вчинили корупційні чи пов'язані з корупцією правопорушення.

Висновки і перспективи подальших досліджень. У цій статті проаналізовано досвід організації антикорупційних інституцій у Фінляндії, Франції, Нідерландах, Сінгапурі, Японії, Південній Кореї та Китаї. Обґрунтовано існування різних моделей формування антикорупційних інституцій за кордоном, тоді як ефективність залежить не лише від наявності чи відсутності таких установ, а й від якості персоналу, політичної підтримки діяльності таких органів та розвитку антикорупційних інститутів.

В Україні антикорупційні інститути починають формуватися та розвиватися. До них належать: Спеціалізовані антикорупційні прокурори; Національне антикорупційне бюро України; Національне агентство з питань запобігання корупції; Державне бюро розслідувань; Національне агентство України з питань виявлення, розслідування та управління активами, отриманими від корупції та інших злочинів; Вищий антикорупційний суд.

У контексті подальших розвідок передбачається проаналізувати сучасні антикорупційні інститути в США та Великобританії як основу для формування якісної антикорупційної політики.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. *Бусол О. Ю.* Протидія корупційній злочинності у контексті сучасної антикорупційної стратегії: дис. ... д-ра юрид. наук: 12.00.08. К., 2015. 480 с.
2. Спеціалізовані інституції з боротьби проти корупції: огляд моделей URL: <https://www.oecd.org/corruption/acn/39972270.pdf>
3. *Ситник Л. С.* Можливості використання європейського досвіду протидії корупції в Україні // Економіка і організація управління. 2016. № 2 (22). С. 174–180.
4. *Невмержицький Є. В.* Корупція в Україні: причини, наслідки, механізми протидії: монографія. К.: КНТ, 2008. 368 с.
5. *Кузнецова О. А.* Зарубежный опыт борьбы с коррупцией: проблемы и эффективность // Вестник Тамбовского ун-та. Серия : Гуманитарные науки. 2014. № 2 (130). С. 195–197.
6. *Франчук В. І., Комісарчук Ю. А., Прокопенко В. Ю.* Корупція: теоретико-методологічні засади дослідження. Л.: ЛьвДУВС, 2011. 220 с.
7. *Моисеев В. В.* Международный опыт противодействия коррупции. Мировые проблемы // Внешняя политика. 2013. № 3. С. 175–179.
8. *Лалаян К. Д.* Зарубежный опыт противодействия коррупции // Налоговая политика и практика. 2011. № 7 (103). С. 40–44.
9. *Шегельман И. Р.* Зарубежный опыт борьбы с коррупцией // Глобальный научный потенциал. 2013. № 6 (27). С. 81–83.
10. *Гуськов А. Я.* Зарубежный опыт участия институтов гражданского общества в противодействии коррупции, на примере США, КНР и Финляндии. Состояние противодействия коррупции и направле-
11. *Busol O. Yu.* (2015). Protydiia koruptsiinii zlochynnosti u konteksti suchasnoi antykoruptsiinoi stratehii [Countering Corruption Crime in the Context of Modern Anti-Corruption Strategy]: Extended abstract of Doctor's thesis. K. [in Ukrainian].
12. Закон України про прокуратуру URL: [http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18?find=1&text=%E0%ED%F2%E8%EA%EE%F0#w11](http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18?find=1&text=%E0%E D%F2%E8%EA%EE%F0#w11) (дата звернення 07.09.2018 р.)
13. Закон України про Національне антикорупційне бюро України URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1698-18>
14. Закон України про запобігання корупції URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> (дата звернення 01.07.2018 р.)
15. Закон України про Національне агентство України з питань виявлення, розшуку та управління активами, одержаними від корупційних та інших злочинів URL : <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/772-19> дата звернення 01.07.2018 р.)
16. Закон України про Державне бюро розслідувань URL: <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> (дата звернення 07.09.2018 р.)
17. Закон України про вищий антикорупційний суд URL : <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2447-19> дата звернення 01.07.2018 р.)

REFERENCES

1. Busol O. Yu. (2015). Protydiia koruptsiinii zlochynnosti u konteksti suchasnoi antykoruptsiinoi stratehii [Countering Corruption Crime in the Context of Modern Anti-Corruption Strategy]: Extended abstract of Doctor's thesis. K. [in Ukrainian].
2. Spetsializovani instytutstii z borotby proty koruptsii: ohliad modelei [Specialized Anti-Corruption Institutions: Overview of Models]. Retrieved from <https://www.oecd.org/corruption/acn/39972270.pdf>. [in Ukrainian].
3. Sytnyk L. S. (2016). Mozhlyvosti vykorystannia yevropeiskoho dosvidu

- protydii koruptsii v Ukraini [Possibilities to use the European experience in combating corruption in Ukraine]. *Ekonomika i orhanizatsiia upravlinnia – Economics and organization of management*. (Vols. 2 (22), (p. 174–180). [in Ukrainian].
4. Nevmerzhytskyi Ye. V. (2008). Koruptsiia v Ukraini: prychny, naslidky, mekhanizmy protydyi: monohrafiia [*Corruption in Ukraine: causes, consequences, mechanisms of counteraction: monograph*]. K.: KNT, 2008. [in Ukrainian].
 5. Kuznetsova O. A. (2014). Zarubezhnyi opyt borby s koruptsyei: problemy y efektyvnost' [Foreign experience of fighting corruption: problems and effectiveness.]. *Vestnyk Tambovskoho unyversyteta. Seriya : Humanytarnye nauki – Bulletin of the Tambov University*. Series: Humanities. (Vols. 2 (130), (p. 195–197) . [in Russian].
 6. Franchuk V. I., Komissarchuk Yu. A. & Prokopenko V. Yu. (2011). Koruptsiia: teoretyko-metodolohichni zasady doslidzhennia [*Corruption: theoretical and methodological foundations of the study*]. L. : LvDUVS. [in Ukrainian].
 7. Moiseev V. V. (2013). Mezhdunarodnyj opyt protivodejstviya korupczii. Mirovy'e problemy' [International experience in combating corruption.]. *Vneshnyaya politika – World problems. Foreign policy*. 2013. (Vols. 3), (p. 175–179). [in Russian].
 8. Lalayan K. D. (2011). Zarubezhnyj opyt protivodejstviya korupczii [Foreign experience of combating corruption]. *Nalogovaya politika i praktika – Tax policy and practice*. (Vols. 7 (103), (p. 40–44). [in Russian].
 9. Shegel'man I. R. (2013). Zarubezhnyj opyt bor'by' s korupcziej [Foreign experience in the fight against corruption]. *Global'nyj nauchnyj potencial – Global scientific potential*. (Vols. 6 (27), (p. 81–83). [in Russian].
 10. Gus'kov A. Ya. (2015). Zarubezhnyj opyt uchastiya institutov grazhdanskogo obshchestva v protivodejstviya korupczii, na primere SShA, KNR i Finlyandii [Foreign experience of the participation of civil society institutions in the fight against corruption, on the example of the USA, China and Finland.]. *Sostoyanie protivodejstviya korupczii i napravleniya sovershenstvovaniya bor'by' s nej : materialy' konf. (Moskva, 27–28 yanv. 2015 g.) – The state of anti-corruption and the direction of improving the fight against it: materials conf.* (Moscow, January 27–28, 2015). (p. 311–317). M. [in Russian].
 11. Zakon Ukrainy. Pro prokuraturu. [*Law of Ukraine on the Prosecutor's Office*]. Retrieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1697-18?find=1&text=%E0%ED%E2%E8%EA%E%F0#w11> [in Ukrainian].
 12. Zakon Ukrainy. Pro Natsionalne antykoruptsiine biuro Ukrainy [*Law of Ukraine on the National Anti-Corruption Bureau of Ukraine*]. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1698-18> [in Ukrainian].
 13. Zakon Ukrainy. Pro zapobihannia koruptsii [*Law of Ukraine on Prevention of Corruption*]. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/1700-18> [in Ukrainian].
 14. Zakon Ukrainy. Pro Natsionalne ahentstvo Ukrainy z pytan vyavleniia, rozshuku ta upravlinnia aktyvnykh, oderzhanymy vid koruptsiinykh ta inshykh zlochniv [*Law of Ukraine on the National Agency of Ukraine for Detection, Investigation and Management of Assets Received from Corruption and Other Crimes*]. Retrieved from <http://zakon2.rada.gov.ua/laws/show/772-19>
 15. Zakon Ukrainy. Pro Derzhavne biuro rozsliduvan [*Law of Ukraine on the State Bureau of Investigation*]. Re-

trieved from <http://zakon.rada.gov.ua/laws/show/794-19> [in Ukrainian].

16. Zakon Ukrainy. Pro vyshchy antykoruptsiinyi sud [*Law of Ukraine*

on the Supreme Anticorruption Court]. Retrieved from <http://zakon0.rada.gov.ua/laws/show/2447-19> [in Ukrainian].